

LÄNSSTYRELSEN FÖR KÄNNEDOM BESLUT

Malmöhus län
Miljöenheten
Kulturmiljö
040 - 14 61 80

1995-08-14
delg kvitto

221-2267/90

 Riksantikvarieämbetet och
Statens historiska museer

Ink. 1995-09-28

Dnr:.....

Förslag till byggnadsminnesförklaring av Ribersborgs kallbadhus, del av Limhamn 10:3 och 11:276 i Malmö stad.

Sedan fråga väckts att förklara Ribersborgs kallbadhus, del av Limhamn 10:3 och 11:276 i Malmö stad för byggnadsminne har meddelande härom översänts till fastighetsregistermyndigheten den 19 mars 1990. Förslag till skyddsföreskrifter har upprättats. Skyddsföreskrifterna har godkänts av fastighetsägaren Malmö kommun. AB Ribersborgs Saltsjöbad har inget att erinra mot byggnadsminnesförklaringen.

Historik

I Malmö omnämns badande "uti saltsjön", dvs havet, år 1818 när Peter Bager på Chatrinetorp reste till Malmö och badade. "Vid sjön är en ny badinrättning för såväl fruntimmer som karlar. Den bevistas dagligen av bägge könen". Denna badplats exakta placering är inte känd. Under 1800-talet uppfördes flera badhus för kalla bad, bl a mindre badhytter, sk badskjul, längs stränderna. Simsällskap bildades och havsbadandet blev allt mer frekvent.

Kallbadhuset Ribersborg är intimt förknippat med en badkultur som har rötter i 1800-talet. Ribersborgs badhus har fått sitt namn av stadsdelen Ribersborg som i sin tur är uppkallat efter gården med samma namn i hörnet Ribersborgsvägen - Limhamnsvägen. Nedanför Ribersborgs gård, ca 170 meter ut i vattnet (stranden har fyllts ut sedan dess), uppfördes år 1898 ett kallbadhus på initiativ av fabrikör CA Richter, som tillsammans med några andra välbeställda borgare den 10 januari 1898 beslöt att bilda ett aktiebolag, "hvilket hade till ändamål att efter inlösen, af det Richter tillhöriga, å auktion från Malmö badhusaktiebolag inköpta kallbadhus, hwilket skulle förläggas vid Limhamnsbanans Ribersborgsstation, mot avgift att tillhandagå allmänheten med kalla bad".

Det gamla kallbadhuset som låg utanför yttre hamnen, intill nuvarande Strandpaviljongen, var uppfört 1867. År 1897 låg det i vägen för en planerad hamnutbyggnad och försålles på auktion.

Malmö Badhusaktiebolag beslöt vid sitt andra sammanträde den 14 januari 1898 att lägga anbud på flyttningen av kallbadhuset, uppförandet av bryggan och vågbrytaren. Kallbadhuset inköptes från Richter för 1300 kronor.

LÄNSSTYRELSEN
Malmöhus län
Beslutet har vunnit
läga kraft
Malmö den 21/9-95/kr

Vid sammanträde 18 februari samma år åtog sig Richter att flytta det gamla badhuset från yttre hamnen, inrätta det i funktionsdugligt skick vid Ribersborg samt uppföra vågbrytare och bygga en brygga. Arbetena skulle vara avslutade den 31 maj 1898.

Ritningarna utfördes av hamningenjör Sune Engström. Endast 75 % av virket från det gamla badhuset kunde återanvändas och det dåliga vädret medförde problem med anskaffningen av 2000 kubikmeter sten till vågbrytaren. Tidplanen kunde därför inte hållas. Övrig verksamhet gick dock efter planerna. 19 februari fick man utskänkningstillstånd för "vin och maltdrycker" under tiden 15 maj - 30 september, "dock ej å tid då gudstjenst hålles i S:t Petri församlingskyrka".

Den 22 september slutsynades badhuset, dock med flera anmärkningar bl a hade byggnaden blivit 10 meter längre p g av felaktiga ritningar.

1902 drabbades kallbadhuset hårt av julstormarna som i stort sett raserade hela kallbadhuset. Reparationskostnaderna uppgick till nästan halva byggkostnaden. Vissa ändringar gjordes vid reparationerna. År 1910 hade förlusterna återhämtats och herravdelningen utökades. Året därpå byggdes också damavdelningen till.

1962 byggdes den populära finnbastun som successivt utökats. Två år senare togs herrsidans hopptorn bort eftersom bassängen avgrundats med sand.

1966 överlät Malmö Saltsjöbad AB verksamheten på Malmö stad, bolaget gick i likvidation 1969. Idag förvaltas byggnaden av Fritidsförvaltningen i Malmö stad.

Byggnadsbeskrivning

Ribersborgs kallbadhus är byggt på träpålar utanför den grunda Ribersborgsstranden ca 150 meter från land. Förbindelsen till land utgörs av en 171,4 meter lång träbrygga.

Badanläggningen består av ett större mittparti för servicefunktioner med försäljning av entrébiljetter och caféservering samt två badavdelningar; den västra för herrar och den östra för damer. Anläggningen utgörs av långa bryggor med omklädningshytter som tillsammans med soldäck omger bassänger med olika vattendjup. Bassängerna utökades på såväl dam- som herrsidan i storlek och antal 1910 och 1911. Senare har soldäck delvis byggts ut över bassängerna. Badhytterna är små med fasta, enkla brunmålade träbänkar och svarvade krokar för klädupphängning. Samtliga hytter har ursprungligen haft enkla spegeldörrar, men endast några sådana finns kvar idag. På herrsidan finns ca 100 hytter, på damsidan ca 200 hytter. På damsidan finns även en lyxigare variant med sammanbyggda hytter som haft egen nedgång till bassängen. Överbyggnaderna har liggande fasspont eller

dubbelspårig pärlspont på träregelstomme. Taken är täckta med tjärpapp med avrinningslister av trekantsläkt.

Mittpartiet har mot söder en serveringsterrass, "verandan". Denna kläddes in med träpanel på 1930-talet. På båda sidor av verandan ligger två öppna verandor med vitmålade träräcken.

Badhuset målades vart tredje eller vart fjärde år med linoljefärg. Färgsättningen har varierat från ljusst olivgrönt, olika gula nyanser till dagens svartgröna färgskala. Fönster med omfattningar, dörrar och knutar har i allmänhet varit vita.

Längst ut, mot havet, finns en kraftig vågbrytare av stora gråstenar som påbyggdes och förstärktes efter en storm på 1960-talet. Över vågbrytaren löper gångbanor med stegar ner i det djupa vattnet ut mot havet. Vid huvudbryggans slutända och delvis på vågbrytaren inrättades 1962 en vedeldad bastu-anläggning.

Motivering

Ribersborgs kallbadhus togs i bruk 1898. Det är en välbevarad badanläggning som kontinuerligt byggts ut utan att den ursprungliga karaktären gått förlorad. Såväl bassänger som hytter är tämligen oförvanskade. Bryggan har förnyats flera gånger, speciellt efter svåra stormar. Anläggningen vittnar i sin helhet om äldre tiders badkultur som överlevt till vår tid. Hit har Malmöbor kommit i snart 100 år för att doppa sig i Öresunds vatten.

En rikstäckande kulturhistorisk inventering av badhus, genomförd 1988-89, visar att Ribersborg är ett av landets äldsta och bäst bevarade kallbadhus. Sammanlagt finns ca 15 kallbadhus i Sverige.

Beslut

Länsstyrelsen förklarar med stöd av 3 kapitlet 1 § kulturminneslagen, KML, (1988:950), Ribersborgs kallbadhus, del av Limhamn 10:3 och 11:276 i Malmö stad för byggnadsminne.

Länsstyrelsen meddelar jämlikt 3 kapitlet 2 § nämnda lag följande skyddsföreskrifter.

1. Badanläggningen med brygga och vågbrytare får inte rivras, flyttas eller byggas om eller på annat sätt förändras. Ingrepp får inte göras i anläggningens stomme eller pålverk.
2. Anläggningen skall underhållas så att den inte förfaller. Vård och underhållsarbeten skall utföras på ett sådant sätt att det kulturhistoriska värdet inte minskar.

Underhållet skall ske med material och metoder som är väl beprövade och anpassade till byggnadens egenart.

3. Anläggningen skall skötas enligt vårdplan som godkänts av Länsstyrelsen.

4. Skyddsområdet, i norr avgränsat av stadsplanegräns, i öster och väster 100 meter ut från bryggan och i söder vid Limhamnsjärnvägens början, som avgränsats med streckad linje på kartan, (bilaga 2), får inte utan Länsstyrelsens tillstånd ytterligare bebyggas eller på annat sätt förändras.

Länsstyrelsen lämnar råd i fråga om underhållet av byggnaden.

Om det finns särskilda skäl får Länsstyrelsen enligt 3 kap 14 § KML lämna tillstånd till att byggnadsminnet ändras i strid mot skyddsföreskrifterna.

Beslut i detta ärende har fattats av styrelsen. I beslutet deltog landshövding Ann-Cathrine Haglund jämte ledamöterna Bo Arvidson, Christine Axelsson, Margit Gennser, Göran Holm, Per Olof Håkansson, Inger Jarl-Beck, Kjell-Arne Landgren, Håkan Mattsson, Rolf L Nilson, Gun-Britt Penderos, Per-Olof Pettersson, Matz Svensson, Carin Wredström och Per Olof Ågren.

I beslutet deltog även länsrådet Gunilla Hedesten Nordin, 1:e länsassessor Christina Cinthio och länsantikvarie Carin Bunte, föredragande.

Detta beslut kan överklagas hos länsrätten, se bifogad anvisning.

Ann-Cathrine Haglund

Carin Bunte

Bilagor

- 1 Översiktskarta
- 2 Utdrag ur gällande detaljplan, skyddsgränser
- 3 Planritningar
- 4 Fasadritningar
- 5 Pålningsritning
- 6 Plan över vågbrytare

LÄNSSTYRELSEN
Malmöhus län
Miljöenheten
Kulturmiljö
040 - 14 61 80

BESLUT

1995-08-14
delg kvitto

221-2267/90

Sändlista

AB Ribersborgs Saltsjöbad X

Riksantikvarieämbetet X

Malmö kommun, stadsbyggnadskontoret

Malmö kommun, fritidsförvaltningen

Malmö museer, stadsantikvariska avdelningen

Fastighetsregistermyndigheten (laga kraft)

Skånes Hembygdsförbund

Rättsenheten

Enheten för samhällsplanering

Miljöenheten, kulturmiljö

HUR MAN ÖVERKLAGAR TILL LÄNSRÄTTEN

Om Ni vill överklaga Länsstyrelsens beslut skall Ni skriva till Länsrätten i Malmö. Överklagandet skall dock skickas till Länsstyrelsen i Malmöhus län, 205 15 Malmö.

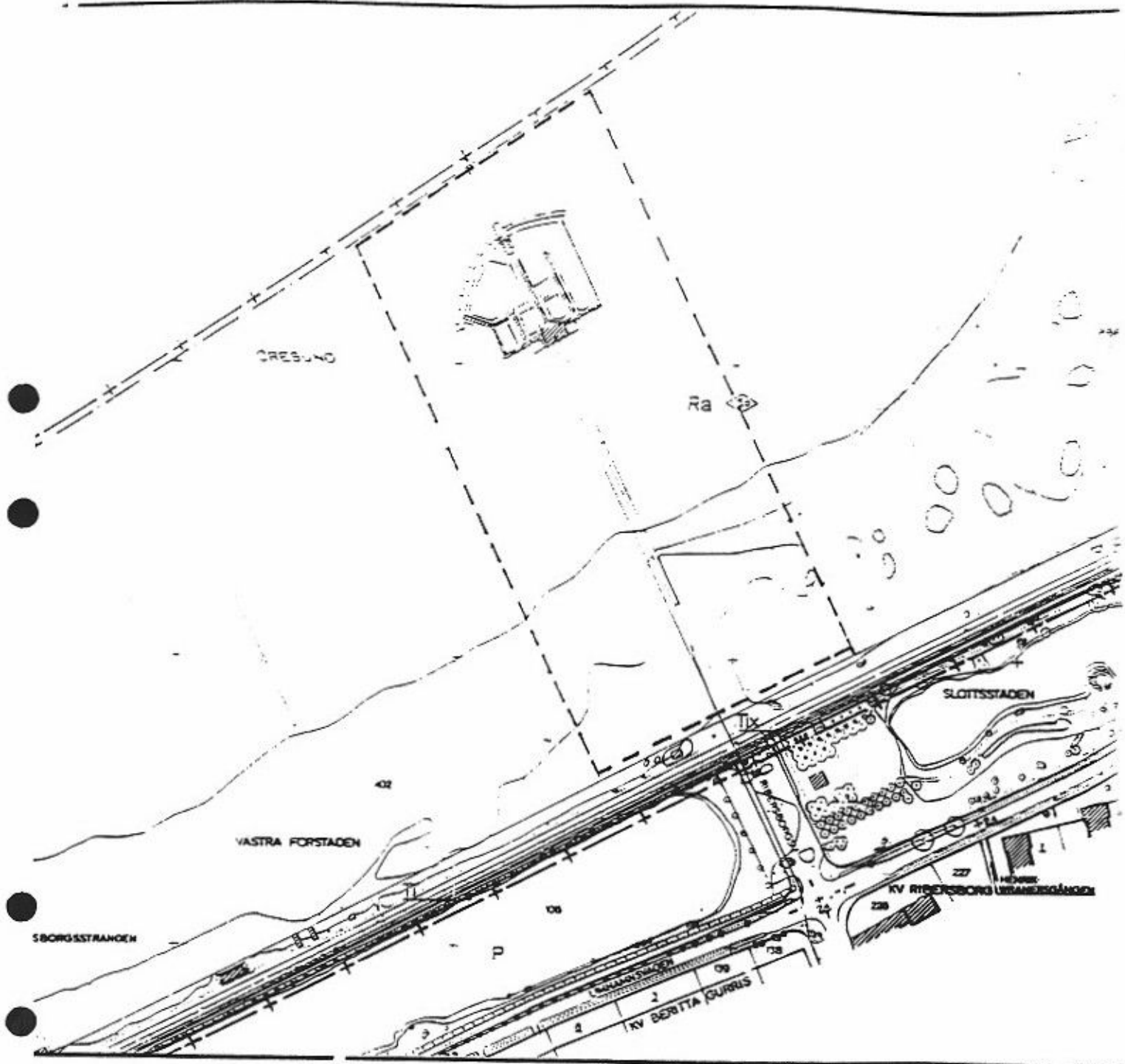
Av överklagandet skall framgå vilket beslut Ni överklagar (ange diarienummer) och hur Ni vill att beslutet skall ändras. Ni bör också tala om varför Ni anser att beslutet skall ändras.

Skrivelsen skall undertecknas. Uppge även adress och telefonnummer. Om Ni har handlingar eller annat som Ni anser stöder Er uppfattning så bör Ni skicka med detta.

Länsstyrelsen måste ha fått ert överklagande inom tre veckor från den dag Ni fick del av beslutet. Annars kan överklagandet inte tas upp till prövning.

Behöver Ni veta mer om hur Ni ska göra kan Ni kontakta Länsstyrelsen, tel 040 - 14 60 00 (växel).

----- Gräns för skyddsområde

Ribersborgs Källbadhus.

Fastigheten Limhamn 10:3, 11:276.

Utdrag ur gällande detaljplan.

Plan 1250. Skala 1:4000.

Blågå 6
Plan över
Vagnbrytare

KITTELBERG & SÖNER
KONSTRUKTÖRER
Malmö

1928

MALMÖ GATUKONTOR

